Учлаина остатинка

ПЛАНИНАТА ЗИМЕ

Пиле си, Пирине, хубава,
На зиме лепа и страшна...

Народна песен

БЪЛГАРИЯ е една отъ най-прелестнитѣ страни на Балканския полуостровъ. Надарена е съ хубави балкани, покрити съ гжсти гори, голѣми и плодородни равнини. Съ хубави рѣки, които извираатъ отъ планинитѣ и напояватъ плодороднитѣ равнини. Кой не се е удивлявалъ отъ Рилскиятъ, отъ Старопланината, отъ Витоша, отъ Рила?! Кой не е челъ за Тракия, Дунавската равнина, за равна Добруджа, за Македония, Дибра и хубава е нашата родина. По скоритѣ чудни предели, та се сравнила съ Швейцария, затова нѣкои я наричатъ Балканска Швейцария.

Да изследатъ България и да се надсвидѣятъ отъ нейнитѣ хубости сѫ желаемо мнозина. Днесъ сѫществуватъ много дружества отъ деца и възрастни, предназначени да изследатъ и изучатъ нашитѣ хубости. Тѣзи дружества се нарицатъ туристически, а членоветѣ на тѣзи дружества — туристи.

Преди години туриститѣ обикалятъ нашенско-колкото на нашата страна. Днесъ тѣзи обикалятъ отъ българскиятъ планини, на войводи не е станѣлъ туристическиятъ.

Но колкото българскитѣ планини, по които бродятъ врѣсни и неврѣсни туристи, лѣте сѫ хубави и гостоприемни, тежкия сѫ зиме лоти и страшни. Когато завѣятъ страшни бури, когато нападнѣ дебелъ снѣгъ и зазиме пѫтищата и рѣкитѣ сѫ снѣжни прѣсти, тогава планината става негостоприемна, тогава туриститѣ трѣбва да се пази отъ нея. Особено е страшна планината за туриститѣ при пѫрвитѣ стѫжки на зимата. Тогава организмѣтъ на туриста не се е приспособилъ още за голѣмитѣ студове и лесно може да стане жертва на страшната зима.

Ето въ нѣколко години Витоша бурлива, както я нарича Вазовъ въ своитѣ пѣсни и която се намира южно отъ нашата хубава столица София, грабна две сѫжни жертви на българския туризмъ. Въ 1923 год. въ нейнитѣ недра загинѫ смѣлиятъ турист П. Димитровъ, затрупанъ отъ дебелитѣ снѣжни прѣсти. Току що изтеклата годинѫ прѣзъ декемврий Витоша грабна още една сѫжна жертва. Димитръ Бѫдаровъ, студентъ отъ Софийския университетъ.

Но планинитѣ сѫ страшни не само сѣ студоветѣ, но и сѣ звѣроветѣ, които ги обитаватъ. Ето защо, нашиятъ съвѣтъ къмъ туриститѣ, особенно къмъ малкитѣ туристи е: Ходете лѣте въ планината, слушайте пѣснитѣ на славея, дишайте чистия и въздухъ, пийте студената и вода, но зиме, когато завѣй и зазали, любувайте се само отдалечъ на нейнитѣ зимни хубости.

Йоскинъ Неновъ

Въ природата

ГЛУХАРЬ

МАЛКО, съвсемъ малко сѫ останали въ гората прѣзъ зимата врѣмезавители отъ царството на пѣнитѣ. Ако не отидемъ край гората, ще видимъ, че тукъ-тамъ ще прехвѣрчне сойка или нѣкоя врана, чиито глухо ще изграка и отново ще настане тишина . . . И нищо повече. Слѣдъ тоа, присѣлнилъ да потанатакъ, вѫзлѣзнѣ въ гората, можетъ да видитѣ синигерчета и орани отъ червенорѫки червенушки. Може да видимъ и одна нѣкоя друга птица, но тѣ не пакъ не сѫ тъй много, и тѣхното присѣствие сѫ нищо не сѫмѣва тжжната гора.

Не малко несгоди сѫ принудени да търпятъ пѣнитѣ прѣзъ зимата. Храната сѫ тѣ намирать тъврде, тъврде малко. Пъкъ и осмѣнъ това, можно летитѣ въ топли студѣ. Глухарить, напримѣръ, прѣзъ гората се сѣбирать на ораци, прехвѣрквать отъ мѣсто на мѣсто и оставатъ за по-дълго на най-много въ бръзовитѣ гори, кѫдѣтоитѣ на бръзовитѣ дръвчета сѫ пѫлнитѣ на бръзовитѣ дръвчета. Прѣзъ лютитѣ студове тѣ се заравятъ въ снѣга, и ако правятъ тъврде силно. Глухарить, или отъ дървото, или отъ снѣга сѫ слушатъ въ снѣга, пробиватъ дупка и замѫрзнѫлъ пластъ. После тѣ си правятъ дупка въ снѣжния пластъ и, като се сѣдятъ на пухчавия слой, тѣ правятъ дупки и оставатъ отъ снѣжнитѣ пластове. Прѣзъ времѣ на силнитѣ виелици орани оставатъ по-дебелитѣ слоеве и въ продължение на нѣколко дни тѣ се прикриватъ. Глухарить се сѣдятъ на нѣколко дни, и, ако снѣга сѫ силенъ шумъ и голѣма бързина, прѣзъ зимата найголѣмитѣ неприятели сѫ тѣ.

Като ви разказахъ, че тукъ, какъ глухаритѣ се спасяватъ прѣзъ зимнитѣ студове, азъ мислѣ, че не ще бѫдѣ излишно да ви разкажа нѣщо повече за тази птица.

Глухарьтъ е зъръ красива птица, особено е красивъ той прѣзъ пролѣтта. Главата му е като черно-зелѣзо и на слѣнцето се прелива на дъгови отъ зеленъ цвѣтъ. Гѫрлотъ му е двуцвѣтенъ. Горе е съсемъ черенъ, а долу черно-бѣлъ. Подопашнитѣ пера сѫ сѫщо пакъ черно-бѣли, изпъстрени съ бѣлички петнца. Гѫрлото и корѫтъ на глухарить сѫ съсемъ черни. Очитѣ сѫ тъмно-сини, а перната надъ очитѣ, които изглеждатъ като вежди, и които прѣзъ зимата сѫ малки — прѣзъ пролѣтта ставатъ доста по-дебели и при това отъ червени ставатъ ало-червени. Женскиятъ глухарь съвсемъ не е толкъ красивъ. Перушината му е сѫрмочна.

Прѣзъ зимата планината храна на глухарьтѣ сѫ пѫлнчитѣ по клонитѣ на бръзината, елхата, лѣската, а ако времѣ се храни съ ягоди, малини, боровинки и разни други семена.

Щомъ настѫпи пролѣтта, мѫжжитѣ глухари почватъ да пѣкатъ. Тѣ или кацватъ на нѣкое дърво, сѫрдѣ нѣкое открито мѣсто, или пъкъ застанатъ на земята сѫрдѣ нѣкоя горска поляна.

Мѫчно е да се спише съ думи крѣсъка на глухара. Той се сѣсоди само отъ два различни звука. Отначало гуква тихо, гъне и гласътъ му излиза на „ку-ку-ку-ку-ку".